

זעקת השומרון לעליה באוני הנציב העליון

בביקורו של הנציב ביום ו' במושב בנת השומרון נישאה אליו מכל צד שועת הישוב העברי לעליה וגודל הנזק שהחללאות העברית נזקת יום יום בגלל חוסר פועלים.

בעבוד הנציב את פרדס-חנה, משק ר"ר ברין, כרכור וחררה ראה שבני ימים עומדים בשלדיהם כתבניות עץ ומחכים ליוצקים, קירות לבנים עומדים בלתי מוגמרים ומחכים לעובדי הבנין ואינם, כי גויסו בפקודת ההסתדרות לעבודה הקלאית להציל, עד כמה שאפי שר את המטעים. לשאלה אחת שהנציב שאל בכרכור אצל ראשי המושבה — "מהי הסיבה שאתם דורשים השנה הרבה יותר פועלים?" קיבל תשובה: "זה מוכן, הוד מעלתך, המשק גדל, נותן פרו והוא דורש יותר פועלים, מכפי שאתה מרשה לבוא לארץ".

הנציב יצא לביקורו מעלתו ששם חנה באהלים יחד עם שלישי ועם מושל הצפון על שפת הים בקרבת חורבות המבצר של נוסעי הצלב. לשם הזמנו מ. שרתוק, ויקטור כהן וי. גורדון על מנת ללוותו בביקורו במושבות השומרון.

הביקור הראשון היה בפרדס חנה. בקבלת הפנים שנערכה בכית הפקידות בירך את הנציב ב"כ ועד המושבה. הדגיש את הצורך לסלול כבישים לחיבור המושבה עם חדרה ובנימינה. באופן מיוחד עמד על הנזק שחוסר הפועלים גורם למושבה, על העיכוב הנגרם בעבודה ועל העיבוד הבלתי מספיק של הפרדסים מאין די פועלים לעבדם.

ועד מושבת פרדס-חנה כתב בתוך כיר: "ירשה ה' מ. להביע לפני את הנשתינו ומחאתנו נגד עמצום העליה העברית. שיטת העליה גורמת לשיתוק בחללאות ובבנין. אחרנו בעבודת הני טיעה, אלפים דונמים מוכשרים לנטוי עה מחכים לידים עובדות ואין כל אפי שרות להוציא לפועל כל מיני עבודות דחופות ודחיון גורר הפסד ענקי. להי צלת המצב הקריטי גויסו פועלי הבנין. ניום זה גרם להפסקת עבודת הבנין. כמה עשרות מהמתיישבים מתגוררים, מחמת

חוסר דירה בדפתות ובבנינים בלתי מניטריום. בקשתנו מה. מ. להגיש יד עוזרת לרדישת העם העברי להרחיב את העליה העברית על יסוד כוח הקליטה הכלכלית של ארצנו".

הנציב ענה קצרות, בשאלת העליה אמר: אין ברצוני להיכנס בוויכוח, כי השאלה הוסברה לי במילואה ע"י מר שרתוק ועל ידי מר ויקטור כהן. הנציב ביקש להפגש עם המתיישבים הגרמנים שבמושבה. 4 מהם שעברו בקרבת מקום נקראו אליו בבגדי עבודה. דתם, הנציב שאל אותם למסצועם בעיר. בה אחד היה עורך דין ושלושה סוחרים מברלין, פרנקפורט, שטוטגארט ווסטפליה. הנציב הופתע לשמוע, כי בין המתיישבים בפרדס חנה יש יותר מתריסר רופאים ועורכידין שעזבו את מסצועם ועברו לחללאות.

משאלת מ. שרתוק התברר כי הגיו הממוצע של המתיישבים הוא 40 ומר ויקטור כהן העיר, שידעתו זהו הגיו האידואלי להתישבות מסוג זה.

הנציב סיר את רחובות המושבה וביקר בכמה ממשקיה. ברחוב פגש את האכר ברזזה ממוצא. הנציב הכיר אותו ובירך אותו לשלום. ברזזה סיפר, שיש לו בפרדס חנה שני בניים הנתונים במצוקה גדולה מחוסר פועלים עד שהוכרח לעזוב את משקו הוא ממוצא ולבוא לעזרתם.

משם נסע הנציב ומלוויו לכרכור. בבית מר הרים קיבלו את פניו באי כוח ועד המושבה והנהלת האחוזה הלונדונית. הנציב הראה התענינות בהתישבותם של יהודי אנגליה, שראי שיתה עוד מלפני המלחמה. ה"ה איזן והרים מסרו לו על התפתחות המפעל והתאוננו נמרצות על המחסור בפועלים המשתק את התפתחות הכיר שבה. כאן התענין הנציב בפרטי השאלה. שאל לשטחים המוכנים לני טיעה, על מספר הפועלים שבמושבה, על שטח הפרדסים אם גם לפני שנתיים היה מחסור בפועלים, אם יש נדידה העירה וכו'. ב"כ המושבה ספרו כי מבין יותר מ-300 פועלים שבכרכור רק מאה עובדים בחללאות. היה הכרח להפסיק את עבודת הבנין בכדי לעשות את העבודה החללאית הכי דחופה. שטחים המוכנים לנטיעה לא ניטעו מחוסר פועלים. המחסור בפועלים נגרם לא ע"י נדידה העירה, אלא מחמת התרבות העבודה והוספת מתישבים.

משם הלכו לגן-שמואל. בדרך הת עכב הנציב רגעים מספר באחוזה "מגד" ונתקבל ע"י המנהלים, ד"ר ברין וד"ר פינר.

בגן שמואל נתקבל ע"י ב"כ הככור צה שהסבירו לו את מבנה המשק. הנציב התענין בהכנסות כל ענף, בתור צאות הצלבת נועי הככר, בתנובת החי לכ, בשיטת חינוך הילדים וכדומה.

הנציב שאל אם השכר הנכוה בעיר לא גרם ליציאת אנשים מהקבוצה. ענו לו, שלא היה מסרה כזה. הנציב אמר, כי הוא מתענין מאד בצורת החתיש בנת הקבוצתית.

משם יצאו הנציב ומלוויו לחררה. ביער נערכה סעודה לכבודו מטעם ויקטור כהן.

בצל אילנות האקליפטוס נוכחו גם באיכות ועד המושבה. אח"כ נסעו למושבה. הנציב ביקר בבית"ס ובנינה שלירו. ראה תרגילי התעמלות יפים של הילדים, שמע לשירת הילדים והצטלם אתם. בבית הועד נערכה קבלת פנים. נוכחו כל חברי מועצת המושבה ובאי כוח מועצת הפועלים. ראש הועד מר מאירסון מסר לנציב תזכיר על דרישות המושבה, בירך אותו לביקורו הראשון במושבה, עמד על הצורך לסלול כבי שים, דרש עזרה להקמת בנין מתאים לבית"ס והקצבה מכספי המלוה החדש לסידור הספנת המים ולבנין מל. לשומרון, שהוא הכרחי להקלת הובלת פרי פרדסים ההולך ורב. ראש המוש" בה הכריז כי המושבה סובלת ביותר ממחסור פועלים. אין לה כל יכולת לעבד את פרדסיה במספר הפועלים הנוכחי. ההפסקה בעבודת הבנין שבי אה בגלל זה מעכבת את התפתחות המושבה וגורמת לה נזק רב. מחיבת הממשלה להגדיל את העליה בהתאם לצורך הרחוק.

הנציב בתשובתו לא ננע בשארת העליה. הוא שיבח את רוח חדרה, ששי מע עליה הרבה, על הדרך החלוצית הקשה שמתישבית הראשונים עבדו בה. הוא שמח לראות את פרי עמלם.

אחרי זה ביקר הנציב במחנה גירי דוניה. באמצעות מ. שרתוק שוחח הכי ציב עם חברי הקבוצה. שמע פרטים על טיבו של מחנה פועלים ארעי המוסם בעזרתה של הנהלת המוכנות, ששאפי תו היא התישבות קבועה.

הנציב סר לחדר האוכל ולנגריה של הקבוצה. חברי הקבוצה התאוננו בפני הנציב על חקושי בהכאת קרובים. משם חזר הנציב למחנה האהלים שלו בעלתוט.

בין הכאים
— ד"ר ארנסט מכנה, מנהל לשכת הקה"ס בגרמניה.
מר ברנהרד מרגוליס ואשתו ולמה, חברת האכסוטיבה של ויצ"ו ונשימת

אתנו הוא לסיפוח זכו מח שמועצ קומית" נת עודנה רגוע לא נעשה העירה ועו עצמם עזרו האנטי-ציוני כל ראשי העבודה הו ע"י עליה בעצם מאה הסגנון ש"פ

ממקום אחר כמונץ הדד'פות...

של מות לתנובת זרם העליה היהודית המטי לארץ ישראל, המזוק מאוד לערבים הודים שלה. גור